ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINDA İMGE OLARAK BÖCEK KULLANIMI

Dr.Öğr. Üyesi F. Müjde GÖKBEL*

ÖZET

Sanatçılar içinde yaşadıkları çağdan, toplumdan, siyasi ve kültürel değişimlerden, kendi deneyimlerinden ve aynı zamanda doğadan etkilenerek eserlerini ortaya koyarlar. Her sanatçı, etkilendiği ve beslendiği olgu, durum ya da varlığı, zihinsel ve duygusal süzgeçlerinden geçirerek kendine özgü bir anlatım biçimi ile farklı malzemeleri kullanarak sanat yapıtına dönüştürmektedir.

Makale kapsamında, çağdaş seramik sanatında yer alan seramik böceklerden bir kısmı incelenmiştir. İlgili konu, eser üretme noktasında alternatif bir tema olduğu düşüncesinden hareketle ele alınmıştır. Araştırmada, yerli ve yabancı sanatçıların çalışmalarından böcek imgesini ele alış biçimleri göz önünde bulundurularak örneklere yer verilmiştir.

Sonuç olarak insanların algısında öncelikle rahatsız edici hisleri öne çıkaran böceklerin, sanatçılar tarafından farklı şekilde ele alınarak yorumlandığı görülmüştür. Bazı sanatçıların böcek figürünü soyutlayarak onlara metaforik bir anlam yükledikleri, kimi sanatçıların ise bu metaforik anlamla birlikte böcek figürünü hoş, sevimli, üzgün, yorgun gibi hallerde göstererek anlatmak istedikleri durumlar üzerinde ironi yaptıkları gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Seramik, Çağdaş Sanat, Form, Seramik Böcek*

**Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, Kastamonu / TÜRKİYE*
mgokbel@kastamonu.edu.tr

USAGE OF INSECT AS IMAGE IN CONTEMPORARY CERAMIC ART

Assist. Prof. F. Müjde GÖKBEL*

ABSTRACT

The artists present their works influenced by the period they live in, the society, political and cultural changes and their experiences as well as nature. Each artist transforms the fact, state or being influencing himself into a work of art by using different materials in a way that is unique and expressive through mental and emotional strains.

In the scope of article, ceramic insects on contemporary ceramic art have been examined. This issue has been addressed with the thought that it is an alternative theme at the point of producing works. In the article, it has been given examples from the works of local and foreign artists considering their approaches to the image of insect.

As a result, it is seen that insects, which arise primarily disturbing feelings in people's perception, are rendered differently by artists. It is seen that some artists have abstracted the insect figurine and loaded them metaphorical meanings. It can be said that some artists irony over the situations they want to describe by showing this insect figurine in a pleasant, charming, manner and the like with this metaphorical meaning.

Key Words: *Ceramics, Contemporary Art, Form, Ceramic Insect*

**Kastamonu University, Fine Arts and Design Faculty, Ceramic and Glass Department, Kastamonu / TURKEY*
mgokbel@kastamonu.edu.tr

1. GİRİŞ

Doğa ve toplumsal olaylar sanatçı için önemli birer kaynaktır. İnsan ile doğa fiziksel ve duygusal olarak sürekli etkileşim halindedirler. Bu etkileşim, insanoğlunun duygusal ve fiziksel ihtiyaçları doğrultusunda oluşur. Sanat eserleri ise bu duygusal ihtiyaçların bir parçası olarak kendini gösterir.

Hiç kuşku yok ki sanat ve sanatçı, geçmişten günümüze kadar her dönemde doğadan, toplumsal olay ve olgulardan beslenmiştir. Bir esin kaynağı olan doğa, sanat tarihi boyunca sanatçıların eserlerinde kullanacağı malzemenin özünü oluşturmuştur. Somut bir gerçekliğe sahip olan doğa, soyut bir gerçeklikle sanatçı tarafından farklı bakış açılarıyla yeniden yorumlanmıştır.

Sanatçı, bireysel duygu ve sezgi birikimlerinin yansımasıyla somut gerçekliğin bir ifadesi olarak bireysel anlamda doğaya bir anlam yüklemiştir. Paul Klee, bu konudaki düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir; "Sanatçı, doğa ile sürekli bir şekilde (kaçınılmaz) diyalog halindedir." (Renkçi, T. 2016) Doğaya bakış açısındaki ayrımlar sanatsal ifadedeki ayrımları da beraberinde getirmiştir. Sanatçılar metafor yoluyla sezgisel bir kavrayışla bilinen ve görünenden daha önce görülmemiş olanı ortaya çıkarmışlardır (Boynukalın, A. R. 2017).

İçinde yaşanılan dünya, sanat üretimlerinin karşılığını gündelik hayat içinde arayan, gerçeğin kopyalarından oluşan temsili bir dünyanın yaratılması yerine, bu üretimlerin sonuçlarının doğaya ve insan yaşamına katkısını irdeleyen ve bu üretimlerin hayata ve doğaya kazandırdıklarını gösteren sanatçılarla doludur (Umay, Z. 2016).

Sanatçı toplum içinde yaşayan bir birey olarak eserlerinde sadece kendisi ile ilgili olanları değil, yaşam ve varoluşla ilgili çatışmalarını da yansıtır. Sanatçıyı harekete geçiren birçok uyaranla birlikte asıl ortaya koymak istediği, eserleriyle varoluşunu duyumsamak ve bunun uzun yıllar sürmesini sağlayabilmektir (Uysal, A. 2006).

Eski çağda insanların canlılara bakışı daha derin ve nitelikliydi. Doğayı ve canlıları sürekli anlamaya çalışan insanlar doğayla kopmaz bir bağ içerisinde onları yüceltiyor, onda bir gizem, bir ruh olduğuna inanıyorlardı. Bu durum kimi medeniyetlerde insanları o canlıya tapınmaya itmiş, kimi medeniyetlerde ise tapınma olmasa da aşırı yüceltme ve sembolleştirmeye götürmüştür. (http://www.sanatduvari.com/ismiyle-musamaha-bir-canli-bok-bocegi/) (Erişim Tarihi:14.07.2017) Bunun en güzel örneklerinden biri de Latince ismiyle Scarabaeus' tur (Görsel 1).

Görsel 1. *III. Amenhotep ve Kraliçe Tiy'in "Evlilik Scarabaeus'u", Sırlı Fayans, 2,8 x 5 x 7 cm. M.Ö. 1390-53, Mısır, Fotoğraf: Stephen Sandoval. New York, Brooklyn Müzesi' nde sergilenmektedir.*

Yumurtalarını yuvarlanarak şekillendiren ve gübre topları halinde taşıyan bu canlı, eski Mısır dininde yer alan önemli simgelerden bir tanesidir (http 2) . Eski Mısır Uygarlığında sanatta, dinde, mitolojide, söylencelerde Kutsal Mısır böceğinin önemli bir yeri vardı. Ölümsüzlüğün simgesi, ölümden sonra da yaşamın delili olarak algılanan Scarabaeus, yumurtalarını dışkısının içerisine bırakır ve başı Doğu'ya dönük bir şekilde arka ayaklarıyla söz konusu topağı, toprağın içerisinde iterek yuvasına götürür. Topak incelendiğinde geometrik küreye taş çıkartacak mükemmellikte yuvarlak olduğu görülmektedir. Mısırlılar' a göre, yuvarlanan topak, güneşin gökteki hareketini, topaktan çıkan scarabaeus ise ölümden sonra dirilişi simgeler (http 3) .

Uygarlık tarihine bakıldığında böcek imgesinin kemik, metal, değerli taş ve tekstil gibi farklı malzemelerle yapılarak mimari yapı unsuru, nazarlık, muska, takı ve benzeri şekilde tinsel anlamlar yüklenerek karşımıza çıktığı görülmektedir (Görsel 2) .

***Görsel 2**. Üzerinde Scarabaeus yer alan Pektoral, M.Ö. 1292-1070, Mısır Walters Sanat Müzesi'nde sergilenmektedir.*

İnsanlık tarihinin en önemli ibadet yapılarından biri olan, Şanlıurfa' ya 15 km. uzaklıkta bulunan ve arkeolojik olarak Çanak Çömlek Öncesi Neolitik A Dönemine (M.Ö 9.600 – 7.300) ait olan Göbeklitepe' de, bir tepe üzerine inşa edilmiş halde boyları 3 ila 6 metre arasında değişen T biçiminde sütunlar bulunmuştur. Arkeologlar bu sütunların yüzeylerinde görülen el ve kol tasvirleri nedeniyle stilize edilmiş insan figürü olduklarını düşünmektedirler. Ayrıca söz konusu taş sütunlar üzerine işlenmiş çeşitli hayvan tasvirleri ve soyut semboller de bulunmaktadır (http 4) . Bu figürler arasında kabartma halinde bir de akrep figürü yer almaktadır (Görsel 3). Bazı arkeologlara göre bu hayvan figürleri tapınağı ziyaret eden farklı kabilelerin sembolü olarak nitelendirilmektedir (http 5) .

Görsel 3. *Göbeklitepe Tapınağı' nda yer alan stel üzerindeki akrep kabartması, M.Ö. 10.000, Şanlıurfa, Göbeklitepe*

Sanat eserleri imgeleri temsil etmektedir. Duyu yoluyla alımlanan imgelerin her bireyde oluşturduğu etki farklıdır. Buna bağlı olarak ortaya çıkan yansımaları da farklıdır. (Bayav, D. 2009) Böcek imgesinin uygarlık tarihindeki yeri yukarıda da söz edildiği gibi oldukça geniştir. Çağdaş sanat açısından bakıldığında böcek figürü ve imgesi resim, heykel, mimari, tekstil, seramik ve benzeri disiplinlerde karşımıza çıkmaktadır.

2. ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINDA İMGE OLARAK BÖCEK KULLANIMI

Doğa ile kaçınılmaz bir diyalog halinde olan sanatçı, içinde yaşadığı toplumda meydana gelen sosyo-ekonomik ve kültürel olayları kendi iç dünyasında farklı şekilde özümser. Bu durum her sanatçıda farklı şekilde meydana gelir. Ayrıca bireysel deneyimler, kişinin duygusal yaklaşımı ve benzeri etkenler de her eserde farklı şekilde ortaya çıkar. Sanatçı ve eseri arasında dinamik bir yapı mevcuttur. Eser ortaya konulana değin sanatçı hem malzemeyi hem çevresel etkenleri hem de bireysel birikimini sorgulamaktadır. Eser ortaya çıktıktan sonra da dinamizm devam etmektedir. Sanatçı, ifade etmek istediği olgunun izleyicisiyle buluşmasını yakından takip eder. Böcek imgesinin ele alınma nedenleri arasında farklı formları, renkleri ve davranışsal biçimleri gibi özellikleri sayılabilir. Yukarıda sözü edilen dinamizmin bir parçası olarak bu makalenin konusu olan böcek imgesi ile çalışan sanatçıların eserleri incelendiğinde böcek imgesinin her sanatçı tarafından farklı şekilde kullanıldığı görülmüştür.

Buket Acartürk uzun süredir farklı misyonlar yükleyerek karınca figürleri yapmaktadır. Türk sanatçı, kişisel kaygı ve düşüncelerini, toplumsal alanda söylemek istediklerini sanatsal alanda biçime dönüştürmektedir. Karıncaları özellikle örgütlü yaşam biçimleri ve disiplinleri nedeniyle seçmiş olan sanatçı, "Tohum-Takas" isimli projesinde buğday başağı taşıyan karıncaları ile yeryüzünün yoksulluk ve beraberinde en temel sorunu olan açlık durumuna dikkat çekmek istemiştir (Görsel 4) .

Görsel 4. *"Tohum Takas" Projesi, 1,5 m2, 2014*

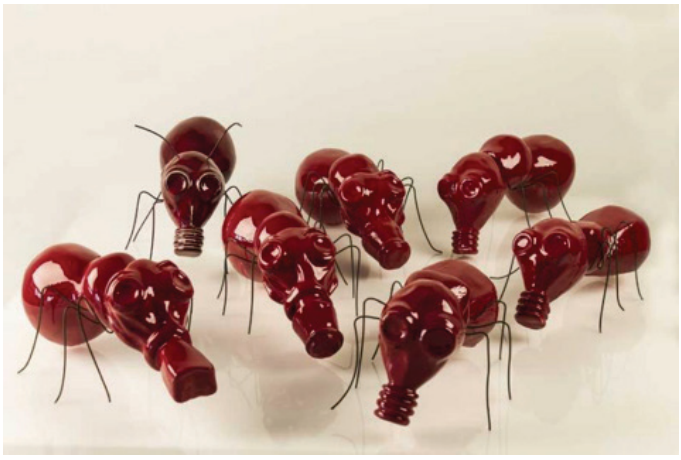
Yaşanan toplumsal değişim ve dönüşümlerin etkisi ile yeniden yorumladığı karıncalarını izleyicilerle buluşturan sanatçı, "Sınana Sınana" isimli sergisinde meydan kavramını temsil ederken gaz maskeli karınca figürleri ile baskıya direnmenin serüvenini simgelemektedir (Görsel 5-6-7). Aidiyet duygusunu güçlendiren, meydanlara, haksızlıklara, baskılara ve insanların bir amaç uğruna "bir-aradalığına" karınca figürleri ile göndermede bulunan seramik sanatçısı Buket Acartürk, insanlık serüveninin tarihsel, toplumsal ve siyasal deneyimlerini kendi bilimsel ve sanatsal süzgecinden geçirerek "Sınana Sınana" adlı sergisinin her parçasında yansıtmaya çalışmıştır (http 6) .

Görsel 5*. "Çarşı" 80 cm2, 2014*

Görsel 6. *"Sınana Sınana" İsimli Seramik Sergisinden, 40 m2, 2014*

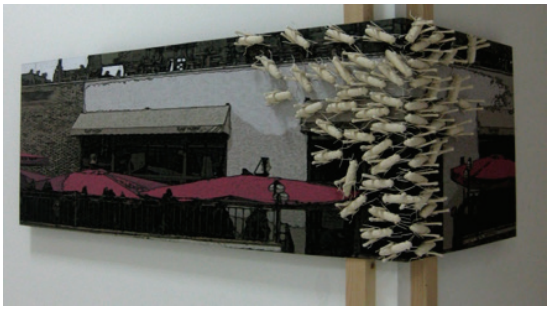

Görsel 7*. "Sınana Sınana" İsimli Seramik Sergisinden, Her Birim: 20x25x35 cm, 2014*

Böcek imgesini kullanan Türk sanatçı Bahar Arı Dellenbach ise; çalışmalarında sosyal, siyasi ve kültürel konular hakkında eleştirel bir bakış açısı ortaya koymaktadır. Çevre kirliliği, doğanın yıkımı, savaş gibi sosyal konular, tüketim kültürü ve benzeri temalar üzerinde durmaktadır. Sanatçının kimi eserlerinde sembolik, ilginç, tuhaf ve rastgele nesneler kullandığı görülmektedir. Böylelikle malzeme olarak ele aldığı obje ve tema, izleyiciyi öz eleştiri yapmaya itmektedir. Her proje genel olarak birkaç bileşenden oluşur. Seramik malzeme işin merkezidir. Çoğunlukla siyah veya beyaz rengi kullanan sanatçı, zaman zaman anlamı güçlendirmek, dikkat çekmek ve izleyiciyi şaşırtmak için farklı renk ve malzemeler de kullanmaktadır (http 7).

"Sanatsal Yaratımda Popüler Kültürün İzleri, Kişisel Yorum ve Uygulamalar" başlıklı Sanatta Yeterlik Eseri Çalışması Sergisinde yer alan eserinde, tüketim kültürünün, adeta içgüdüsel hale gelen yaşam tarzının mekânlardaki yansıması vurgulanmak istenmiştir. Metal malzeme üzerine bir kafe görüntüsü ile renkli fon oluşturulmuş, seramikten üretilmiş, altları mıknatıslı çekirgeler ise fon üzerine yerleştirilmiştir. Birbirinin kopyası olan renksiz çekirgeler, bir sürüyü andıran

şekilde tıpkı tüketime odaklanan insan yığınları gibi kafenin kapısına yığılmışlardır (Görsel 8-9) . (Bahar Arı Dellenbach ile Eserleri Üzerine Röportaj) (Röportaj Tarihi: 05.07.2017) Sanatçının "Gölge" isimli çalışmasında seramiğin yanı sıra yardımcı malzeme olarak metal ve plastik kullandığı görülmektedir. Sanatçı, sineğin yere yansıyan kendinden büyük gölgesi ile ironi yapmaktadır (Görsel 10-11). "Musibet" isimli çalışmasında bir grup insan yer almaktadır. Tekdüzeliği ifade edercesine aynı pozisyonda duran insan yüzlerinden bir tanesinin üzerinde bulunan sinek sebebiyle rahatsızlık duygusu gözlemlenmektedir. Aynı grupta yer alan diğer bireylerin sabit ifadeleri ile söz konusu eserde toplumda yer alan umursamazlık, görmezlikten gelme durumları da anlatılmaktadır (Görsel 12-13).

Görsel 8. *"İstila" 135x60x50 cm, 2009*

Görsel 9. *"İstila" Detay, 135x60x50 cm, 2009*

Görsel 10*. "Gölge" 15x15x5 cm, 2011*

Görsel 11. *"Gölge" Detay, 15x15x5 cm, 2011*

***Görsel 12**. "Musibet" 50x50x10 cm, 2016*

***Görsel 13.** "Musibet" Detay, 50x50x10 cm, 2016*

Bir diğer Türk Sanatçı Perihan Şan Aslan doğanın önemli bir parçası olduğunu düşündüğü böcekler üzerinde uzun süre çalışmıştır. Böcekler doğadaki tüm hayvan türlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu çeşitlilik çok sayıda farklı biçim, renk ve dokunun var olduğu anlamına gelmektedir. Aslan'ın bu konuya yönelmesinin sebeplerinden biri de söz konusu çeşitliliktir. Sanatçı, yaptığı çalışmaların bir kısmını böcek biçimlerini soyutlayarak bir kısmını ise doğadan algılayıp zihninde biriktirdiği böcek imgesini yeniden kurgulayarak gerçekleştirmiştir. Aslan için soyutlamalarda yalın, çarpıcı bir biçime ulaşmak önemlidir. Formlarını oluştururken böceklerin temel özelliklerini seçip geometrik birimlere indirgeyerek bu özellikleri ön plana çıkarmaya çalışmıştır (Görsel 14). Böceklerin renklerini vurgulamak için raku gibi farklı redüksiyon pişirim tekniklerini de çalışmalarında kullanmıştır (Görsel 15).

***Görsel 14.** "İsimsiz" 55x28x30 cm, 2004*

***Görsel 15.** "Mavi Böcek" 40x35x10 cm, 2004*

Böcek imgesini yeniden kurgularken böceklerin hareketleri ve böcek kavramının insan üzerinde oluşturduğu psikolojik çağrışımları da göz önünde bulunduran sanatçı, böceklerin insanlar tarafından en çok tahrip edilen canlı türlerinden biri olduğunu ve böcek denildiğinde ilk akla gelen kavramlardan birinin de öldürmek olduğunu söylemektedir. Özellikle ters dönmüş böcek formlarını üretirken ölüm- öldürmek kavramları ve Kafka'nın "Dönüşüm" adlı romanında kendini dev bir böceğe dönüşmüş olarak bulan kahramanı Gregor Samsa dan ilham almıştır (Görsel 16-17) (Perihan Şan Aslan ile Eserleri Üzerine Röportaj) (Röportaj Tarihi: 05.07.2017).

Görsel 16. *"İsimsiz" 50x100x15 cm, 2004*

Görsel 17. *İsimsiz" 250x100x15 cm, 2004*

Pınar Genç, eserlerinde böcek imgesini kullanan Türk sanatçılar arasındadır. Bazı böceklerin sahip olduğu çarpıcı renkler ve anatomik özellikleri sanatçının dikkatini çekmiştir. Tabak formu üzerinde çalıştığı böceklerin canlı renklerini lüster tekniği ile ortaya koyan Pınar Genç' in gerçekçi çalışmalarının yanı sıra fantastik bir yaklaşımla ortaya koyduğu eserleri de mevcuttur (Görsel 18-19).

Görsel 18. *"Sinek" R:28 cm, 2010*

Görsel 19. *"Kabuksuz" R:28 cm, 2010*

Soner Genç, eserlerinde böcek imgesini kullanan Türk sanatçılardan biridir. Böcek imgesini kullandığı çalışmalarını transfer yöntemi ile gerçekleştiren Genç, farklı böcek türlerini, karakalem desen oluşturduktan sonra sır üstü çıkartmalarını kendisi hazırlamaktadır. Siyah-beyaz tonlardaki çalışmalarında doğadan aldığı farklı böcek türleri görülmektedir. Tabakların iç yüzeyinde belli bir düzende (sıralı, üst-üste) oluşturduğu kompozisyonlarda böcek imgeleri çarpıcı şekilde ön plana çıkmaktadır (Görsel 20-21-22-23).

Görsel 20. *"İsimsiz" R:28 cm, 2009*

Görsel 21. *"İsimsiz" R:28 cm, 2009*

Görsel 22. *"İsimsiz" R:28 cm, 2009*

Görsel 23. *"İsimsiz" R:28 cm, 2009*

Son dönem çalışmalarında günümüz sosyal konularına, özellikle de "tüketim" konusuna dikkat çeken Türk sanatçı Dilek Alkan Özdemir, karıncalarla simgelendirdiği düzenlemesinde bu konuyu ele almıştır (Görsel 24-25). Sanatçı, karıncaların birbirlerini takip ederek yuvaları ve buldukları yiyecek arasında gidip gelen bir davranış sergilediğini ve insanoğlunun da aslında karıncalar gibi hemen hemen hayatının büyük bir kısmını alışveriş merkezleri, işyerleri ve evleri üçgeninde geçirdiğini ifade etmektedir (Dilek Alkan Özdemir ile Eserleri Üzerine Röportaj) (Röportaj Tarihi: 02.03.2018).

Görsel 24. *"Karıncalar" Düzenleme, 50x140x75 cm, 2017*

Görsel 25. *"Karıncalar" Düzenleme Detay, 50x140x75 cm, 2017*

Görsel 26-27-28-29'da görülen Firdevs Müjde Gökbel' e ait çalışmalar, böcek imgesine yer verilen diğer örneklerdendir. Bilinçaltında özellikle korku, ürkme, kaygı, tiksinti gibi duyguları uyandıran böcekler ele alınmıştır. Bu türden hislerin izleyici açısından bakıldığında daha uyarıcı olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle böceklerden öncelikle sinek türü seçilmiş, insana özgü duygu hallerinin yanı sıra yaşamında başına gelebilecek durum ve olaylar sinek figürü üzerinden çalışmalarda yansıtılmaktadır. Bu figürler çoğunlukla mizahi bir yaklaşım sergilemektedir.

Tüm canlılar ölümlüdür. Böcek denildiğinde ilk akla gelen şey, şüphesiz ölüm ve öldürme olgularıdır. Ölüm olgusunun işlendiği sineklerde mizahi bir yaklaşım mevcuttur. İnsanlarda

rahatsızlık hissine neden olan sinekler, eninde sonunda öldürülmeye mahkûmdurlar. Bu çalışmalarda ölüm ve öldürme olgusunun istemsiz şekilde hoş karşılandığı tek canlı türünün böcekler olduğunu düşünülmektedir. Mizahın pozitif etkili yönü kullanılmış "Öldürmeyen Yoktur" isimli seramik sergisinde buna dikkat çekilmektedir.

Görsel 26. *"Ertuğrul' un Ayakkabısı" 32x35 cm, 2017*

Görsel 27. *"Kader" 45x35 cm, 2017*

Bazı eserlerde böceğin en rahatsız edici kısmı olduğunu düşünülen bacaklar ön plana çıkarılmaktadır. Bazılarında ise insana özgü ifade ve mimiklerin belirgin bir şekilde ortaya konulduğu görülmektedir. Bu yorumlarla seramik malzemenin plastik dilini vurgulanarak, izleyicinin dikkatini çekmesi için eserlerde canlı renkler kullanılmış olup çiçek, puantiye ve benzeri bezemelere yer verilmiştir.

Görsel 28. *"Karasinek-I" 15,5x21x14 cm, 2016*

Görsel 29. *"Yerler Kaygandı" 22x19x17 cm, 2017*

İngiliz sanatçı Anna Collette Hunt, izleyiciyi böcek figürleriyle yarattığı dünyasına çekmek için malzeme olarak kil kullanmaktadır. Yarattığı alan kimi zaman evren kimi zaman ise evrenin küçük bir parçası olabilmektedir. İzleyiciler sanatçının eserlerindeki gizli detayları katmanlı yüzeylerde aramakla yükümlüdür. Gerçekleştirdiği kabartmalı illüstrasyonlara dokunma ya da meraklı bir şekilde cezbedici makaslıböceği (geyik böceği) tutma isteğini inkâr etmek zordur (Görsel 30). Yüzeylerde yakalanan sahneler ve kompozisyonlar, tarihi ihtişam ve geçmiş gele-

neklerden bahsederken daha yakından incelendiğinde karanlık duygularınızı kulağınıza nazikçe fısıldamaktadır.

Görsel 30. *"Beetle" 14x20 cm, 2016*

Sanatçı, gittiği yerlerde karşılaştığı nesnelerden etkilenerek eserler üretmektedir. Bu nesne mermer bir büst, mobilya veya hayvan postu olabilmektedir. Yakalamak istediği etkiyi arttırmak için ölçülerle oynamaktadır. Görsel derinlik ise seramik yüzey üzerinde renk, işaretler, transferler ve lüster uygulamalarıyla sağlanmaktadır. Nihai nesneler ise sevindirici, merak uyandırıcı ve izleyicisini ömür boyu büyüleyecek zengin bir varlık sergilemektedir. Stüdyo koleksiyonlarının yanı sıra 2012 yılında Nottingham Kalesi' nde geniş ölçekli bir enstalasyon da gerçekleştirmiştir. Nottingham Entomoloji (Böcekbilim) koleksiyonunu inceledikten sonra kendi masalını yazmaya karar veren Hunt, zihninde canlandırdığı hikâyesini çamur üzerinde canlandırmaya başlamıştır. Bir yılın içerisinde Nottingham Kalesi' ni adeta istila eden 10.000 adet seramik böcekten oluşan güzel ve unutulmaz bir sürü yapmıştır. İzleyici, hikâyenin ve enstalasyonun gaddar güzelliğinin tadını çıkarmaya çalışarak masalının içine girmeyi başarmıştır. İlgili yapıt ulusal ve uluslararası izleyicisi tarafından halen büyük bir heyecan ve merakla ziyaret edilmeye devam etmektedir (Görsel 31-32-33) (http 8).

Görsel 31. *"Stirring the Swarm" Enstalasyonundan Görünüm, Birimler: 2-20 cm aralığındadır. Nottingham Kalesi, 2012*

Görsel 32. *"Stirring the Swarm" Enstalasyonundan Görünüm, Birimler: 2-20 cm aralığındadır. Nottingham Kalesi, 2012*

Görsel 33. *"Stirring the Swarm" Enstalasyonundan Görünüm, Birimler: 2-20 cm aralığındadır. Nottingham Kalesi, 2012*

Amerikalı sanatçı Laura Zindel, eserlerinde böcek imgesine yer veren diğer sanatçılardan biridir. Sanatçının doğaya ve tasarıma gösterdiği ilgi, geçen yüzyılın başında ortaya çıkan Arts & Crafts hareketi tarafından savunulan, materyallerin biçim ve gerçeğin sadeliği ilkesine dayanmaktadır. Sanatçının imge kullanımı ve desenleriyle oluşturduğu yaklaşımının temelinde bu yöntemleri övme ve dekoratif sanat dünyasıyla alakalı olarak koruma amacı bulunmaktadır. Arts & Crafts hareketinin pragmatizmasının aksine ZindeL, 17. yüzyılda Avrupa' da başlayan sanat hazineleri ve doğal dünyanın harikaları ile dolu olan Viktorya Dönemi vitrinlerine (Cabinets of Curiosities) ilgi göstermiştir. Saplantılı bir bağlılık ile dolaplara yerleştirilen bu nesnelerin eklektik zenginliği, Zindel' in sanatına verdiği yanıtta açıklanamayan ilkel bir şeye dokunmaktadır. Sanatçının tutkusu, elle ve endüstriyel üretim yöntemleri ile gerçekleştirilen ürünlerin kendine özgü etkisini birleştirmektedir. Ortaya çıkan ürünler doğal yaşamın güzelliklerini, merakını ve çeşitliliğini yansıtmaktadır (Görsel 34-35-36-37) (http 9).

Görsel 34. *"Scarab Beetle" 5.25" x 5.25" x 7", 1998*

Görsel 35. *"Goliath Beetle" 6", 2010*

Görsel 36. *"Honey Bee" 10" x 21" x 2", 1998*

Görsel 37. *"Cicade" 4.25", 1998*

SONUÇ

Eser üretme noktasında, duyularla algılanan ya da bilinçaltında yer alan imgelerin önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Sanatçı, zihnindeki imgeleri sanat eserinde yansıtmaktadır. Her türlü imge, sanat eserine kaynaklık edebilmektedir. Makalenin konusu olan böcek imgesi tarihsel süreçte incelendiğinde geçmişinin çok eskiye dayandığı görülmektedir. Tarih boyunca böcek imgesi, farklı disiplinlerde karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten bu yana böcek figürünün tercih sebepleri arasında kutsal kabul edilmeleri, mistik ve bilimsel alandaki yerinin ön plana çıkması, ayrıca doğayı keşfetme gibi nedenler olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada ulusal ve uluslararası alanda seramik eserlerinde böcek imgesine yer veren Türk ve yabancı sanatçılardan bazılarının eserleri incelenerek söz konusu sanatçıların böcek imgesini neden ve nasıl ele aldıkları tartışılmıştır. İncelenen eserlerde böcek imgesi iki ve üç boyutlu olarak karşımıza çıkmaktadır. Genellikle insanların algısında rahatsız edici duygular uyandırdığı düşünülen böcek imgesi, sanatçılar tarafından hem biçimsel hem de yaşam şekilleri açısından incelenmiştir.

Sonuç itibariyle bazı sanatçıların böcek figürünü soyutlayarak onlara metaforik anlam yükledikleri görülmüştür. Kimi sanatçıların ise bu metaforik anlamla birlikte böcek figürünü hoş, sevimli, üzgün, yorgun gibi hallerde göstererek anlatmak istedikleri durumlar üzerinde ironi yaptıkları gözlemlenmiştir. Aynı zamanda doğal yaşam biçimleri ile seramik sanatçılarına ilham kaynağı olan böceklerden örneğin çekirgeler; tüketim kültürüne, karıncalar; yoksulluk, açlık, örgütlü yaşam biçimleri ve disiplinleri nedeniyle toplulukların bir aradalığına, sinekler ise; korku, ürkme, kaygı, tiksinti gibi duyguların yanı sıra ölüm ve öldürme olgularına işaret etmektedir. Renk, doku ve biçim çeşitliliği ile böcek imgesinin sanatçılar için zengin bir kaynak olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

Bayav, D. (2009). Resim Sanatında Ve Sanat Eğitiminde İmge, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 11, Sayı:2, 106.

Boynukalın, A. R. (2017). Çağdaş Sanatta Doğanın Metaforik Dönüşümü, İdil Dergisi, Cilt 6, Sayı 32, Volume 6, 1321.

Renkçi, Taştan, T. (2016). Sanat, Doğa ve Teknoloji Ekseninde Sanatçılar ve Yapıtlar, İdil Dergisi, Cilt 5, Sayı 19, Volume 5, 171.

Umay, Z. (2016). Sanatın Hayat Hayatın Sanat İle Ortaklığı, İdil Dergisi, Cilt 5, Sayı 23, Volume 5, Issue 23, 1007.

Uysal, A. (2006). Sanatçının Kimlik Arayışı, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 19, 116.

Bahar Arı Dellenbach ile Eserleri Üzerine Röportaj (Röportaj Tarihi: 05.07.2017)

Dilek Alkan Özdemir ile Eserleri Üzerine Röportaj (Röportaj Tarihi: 02.03.2018)

Perihan Şan Aslan ile Eserleri Üzerine Röportaj (Röportaj Tarihi: 05.07.2017)

İNTERNET KAYNAKLARI

http 1: http://www.sanatduvari.com/ismiyle-musamaha-bir-canli-bok-bocegi/ (Erişim Tarihi:14.07.2017)

http 2: https://www.britannica.com/topic/scarab (Erişim Tarihi: 20.02.2018)

http 3: http://www.sanatduvari.com/ismiyle-musamaha-bir-canli-bok-bocegi/ (Erişim Tarihi:14.07.2017)

http 4: http://xn--gbeklitepe-ecb.com/ (Erişim Tarihi: 21.01.2018)

http 5: https://onedio.com/haber/dunyanin-ilk-tapinagi-gobeklitepe-hakkinda-bilmemiz-gerekenler-339697 (Erişim Tarihi: 14.07.2017)

http 6: http://buketacarturk.blogspot.com.tr/2014/01/ (Erişim Tarihi: 07.07.2017)

http 7: http://www.baharari.com/artist-statement.html (Erişim Tarihi: 07.07.2017)

http 8: http://www.annacollettehunt.com/about (Erişim Tarihi: 14.07.2017)

http 9: http://www.laurazindel.com/about-laura-zindel/ (Erişim Tarihi: 14.07.2017)

GÖRSEL KAYNAKLARI

Görsel 1: https://media1.britannica.com/eb-media/97/132897-004-21A15120.jpg

Görsel 2: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/10 /Egyptian__Pectoral_with_Scarab_-_Walters_4291_%282%29.jpg/644px-Egyptian_-_Pectoral_with_Scarab__Walters_4291_%282%29.jpg

Görsel 3: http://gobeklitepe.info/wp-content/uploads/Gobeklitepe_Galeri_008.jpg

Görsel 4: Buket Acartürk Kişisel Arşivi

Görsel 5: Buket Acartürk Kişisel Arşivi

Görsel 6: Buket Acartürk Kişisel Arşivi

Görsel 7: Buket Acartürk Kişisel Arşivi

Görsel 8: Bahar Arı Dellenbach Kişisel Arşivi

Görsel 9: Bahar Arı Dellenbach Kişisel Arşivi

Görsel 10: Bahar Arı Dellenbach Kişisel Arşivi

Görsel 11: Bahar Arı Dellenbach Kişisel Arşivi

Görsel 12: Bahar Arı Dellenbach Kişisel Arşivi

Görsel 13: Bahar Arı Dellenbach Kişisel Arşivi

Görsel 14: Perihan Şan Aslan Kişisel Arşivi

Görsel 15: Perihan Şan Aslan Kişisel Arşivi

Görsel 16: Perihan Şan Aslan Kişisel Arşivi

Görsel 17: Perihan Şan Aslan Kişisel Arşivi

Görsel 18: Pınar Genç Kişisel Arşivi

Görsel 19: Pınar Genç Kişisel Arşivi

Görsel 20: Soner Genç Kişisel Arşivi

Görsel 21: Soner Genç Kişisel Arşivi

Görsel 22: Soner Genç Kişisel Arşivi

Görsel 23: Soner Genç Kişisel Arşivi

Görsel 24: Dilek Alkan Özdemir Kişisel Arşivi

Görsel 25: Dilek Alkan Özdemir Kişisel Arşivi

Görsel 26: Firdevs Müjde Gökbel Kişisel Arşivi

Görsel 27: Firdevs Müjde Gökbel Kişisel Arşivi

Görsel 28: Firdevs Müjde Gökbel Kişisel Arşivi

Görsel 29: Firdevs Müjde Gökbel Kişisel Arşivi

Görsel 30: http://www.annacollettehunt.com/gallery?lightbox=image_x7e

Görsel 31: http://www.annacollettehunt.com/gallery?lightbox=imagenhs

Görsel 32: http://www.annacollettehunt.com/gallery?lightbox=image1q2v

Görsel 33: http://www.annacollettehunt.com/gallery?lightbox=imagebdf

Görsel 34: http://www.laurazindel.com/utensil-cup-scarab-beetle/

Görsel 35: http://www.laurazindel.com/tumbler-goliath-beetle/

Görsel 36: http://www.laurazindel.com/fish-platter-honey-bee/

Görsel 37: http://www.laurazindel.com/mug-cicada/